

Anotace rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva

Rozhodnutí ze dne 20. ledna 2015 ve věci č. 96/2013 – Approach proti České republice

Evropský výbor pro sociální práva („Výbor“) jednomyslně shledal, že v českém právním řádu není výslovně ani prostřednictvím jasné a přesné judikatury zakotven všeobecný zákaz všech forem tělesných trestů na dětech, které mohou ovlivnit jejich fyzickou integritu, důstojnost, rozvoj a duševní pohodu. Zákonná úprava tedy dovoluje tělesné tresty z výchovných důvodů a postihuje jen takové, které dosáhnou zvláštního stupně závažnosti, čímž Česká republika porušuje článek 17 Evropské sociální charty („Charta“).

I. Námitky stěžovatelské organizace na porušení Charty

Stěžovatelská organizace Approach namítala, že příslušná právní úprava neobsahuje zákaz veškerých tělesných trestů dětí v rámci rodiny i v jiném neinstitucionálním prostředí a není jednotně vykládána tak, aby v praxi nebylo tělesné trestání dětí považováno za přípustné. Dále předložila údaje o rozsahu využívání tělesných trestů, z nichž plyne, že tělesné trestání dětí je v České republice rozšířené. Současně uvedla, že Výbor OSN pro práva dítěte ve svých doporučeních doporučil přijetí právního předpisu, jenž by tělesné tresty výslovně zakazoval, a dále, aby se Česká republika začala zabývat rozšířenou tolerancí tělesných trestů (CRC/C/CZE/CO/3-4, 4. srpna 2011). České republice byl též doporučen výslovný zákaz tělesných trestů v rámci Všeobecného periodického přezkumu OSN v roce 2012.

Stěžovatelská organizace uvádí, že bytí vláda v roce 2010 projednávala přijetí právní úpravy výslovně zakazující tělesné trestání dětí, při změně příslušných právních předpisů k tomu nedošlo. Namísto toho novelizovala ustanovení občanského zákoníku v tom smyslu, že je tělesné trestání dětí přípustné, není-li nepřiměřené.

II. Odůvodnění rozhodnutí Výboru

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 17 CHARTY

Výbor uvedl, že článek 17 Charty z roku 1961 setrvale vykládá v tom smyslu, že se vztahuje na tělesné tresty dětí, a v minulosti opakovaně dospěl k závěru, že poskytování dostatečné ochrany dětem v tomto směru je jedním z hlavních cílů Charty.

Výbor dále konstatoval, že v současné době panuje na evropské i mezinárodní úrovni široká shoda lidskoprávních orgánů, že v právní úpravě má být zakotven výslovný a úplný zákaz tělesných trestů dětí. V tomto směru Výbor zejména odkazuje na Obecný komentář č. 8 a 13 Výboru OSN pro práva dítěte.

Výbor shledal, že ustanovení vnitrostátní úpravy zakazují závažné násilí páchané na dětech a že vnitrostátní soudy budou tělesné tresty postihovat, pokud dosáhnou určité míry závažnosti. Žádný z právních předpisů však neobsahuje výslovný a úplný zákaz veškerých forem tělesných trestů dětí, které pravděpodobně budou mít vliv na jejich fyzickou integritu, důstojnost, vývoj či psychickou pohodu. Navíc neexistuje jasná a konkrétní judikatura, která by komplexně zakazovala tělesné tresty v praxi. Výbor zejména shledal, že i novelizovaný občanský zákoník lze vykládat tak, že odlišuje veškeré formy tělesných trestů od pojmu dovolených „výchovných prostředků“, neboli v rozporu s Chartou připouští tělesné trestání z výchovných důvodů. Výbor nenašel v právní úpravě ani v judikatuře nic, co by ho vedlo k závěru, že jsou tělesné tresty automaticky zakázány. Tělesná újma musí naopak dosáhnout určité míry závažnosti, aby byla považována za tělesný trest, přičemž fyzické tresty jsou přípustné, nedosáhli-li zakázané intenzity. Situace v České republice proto představuje porušení článku 17 Charty.